

Tjänsteskrivelse

Datum

2025-04-30

Vår referens

Daniel Pamp

Utredningssekreterare

Daniel.Pamp@malmo.se

Remiss Utbildningsdepartementet - Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande (SOU 2025:19)

GRF-2025-4290

Sammanfattning

Grundskolenämnden har fått möjlighet av kommunstyrelsen att yttra sig över utbildningsdepartementets remiss ”Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande (SOU 2025:19)”. I grundskoleförvaltningens förslag till yttrande återges grundskoleförvaltningens förslag till grundskolenämnden på synpunkter och resonemang kring remissens olika delar.

Förslag till beslut

Grundskolenämnden föreslås besluta

1. Grundskolenämnden godkänner grundskoleförvaltningens förslag till yttrande och skickar yttrande till kommunstyrelsen.
2. Grundskolenämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Beslutsunderlag

- Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande (SOU 2025:19)
- G-Tjänsteskrivelse GRNAU 250516 Remiss av betänkandet Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande (SOU 2025:19)
- Förslag till yttrande GRN 250526 Utbildningsdepartementet - Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande (SOU 2025:19)

Beslutsplanering

Grundskolenämndens arbetsutskott 2025-05-16

Grundskolenämnden 2025-05-26

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Sammanfattning från utredningen

Utredningens övergripande problembild

Ett grundproblem i dagens skolsystem och som utredningen tar sin utgångspunkt i är att elevernas kunskapsresultat i genomsnitt har försämrats över tid och att spridningen i resultaten har ökat. Det finns flera orsaker till detta varav några är de reformer som genomfördes i början av 1990-talet och inte minst tolkningen och tillämpningen av dem. Den syn på kunskap och lärande som beskrivs i förarbetena till läroplanen från 1994 (Lpo 94) har kritiserats. Särskilt i grundskolan och motsvarande skolformer finns ett stort behov av en stabil och tillförlitlig kunskapsgrund som lyfter fram grundläggande kunskaper och färdigheter. Det gäller inte minst elevernas läsförmåga där resultaten också har gått ner över tid. Även lärarrollen förändrades i samband med 1990-talsreformerna. En tolkning som spreds var att kunskap inte går att förmedla eller överföra från lärarna till eleverna. I och med detta fick lärarna en mer handledande roll och eleverna fick själva ta på sig ansvaret för sin kunskapsutveckling, vilket strider mot ett vetenskapligt och empiriskt förankrat synsätt på hur lärande går till. De inledande delarna i dagens läroplaner för grundskolan och de andra obligatoriska skolformerna har endast genomgått mindre förändringar och fått en del tillägg efter att Lpo 94 infördes. Däremot har det gjorts förändringar i kursplanerna som inte har avspeglats i de inledande delarna. Sedan 1990-talet är betoningen på eleven som individ stark medan lärarnas roll är nedtonad. Skyldigheterna att anpassa undervisningen till varje elevs individuella behov liksom elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande är framträdande. Detta har lett till förväntningar som kan vara omöjliga för lärare att leva upp till inom ramen för undervisning i grupp. Dessutom är det inte alltid tydligt att lärarna ansvarar för undervisningen. Under de senaste decennierna är en generell trend att lärarledd undervisning minskar samtidigt som individuellt arbete ökar. Det är en utveckling som inte gynnar elevernas kunskapsutveckling utan sannolikt leder till sämre resultat och till ökade skillnader mellan olika elevgrupper.

Utredningens uppdrag

Läroplansutredningen tillsattes den 14 december 2023 och vi överlämnade vårt betänkande den 26 februari 2025. Uppdraget har varit att föreslå ändringar i läroplanerna för de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet i syfte att skapa bättre förutsättningar för elevers lärande och kunskapsutveckling. Detta ska uppnås genom en tydlig kunskapsinriktning med fokus på grundläggande kunskaper och färdigheter samt bättre anpassning efter elevers kognitiva utveckling och skilda

förutsättningar. En stärkt lärarroll med minskade krav på individualisering och anpassning. För att komma till rätta med överkrav på individualisering och anpassning av undervisningen samt för att stärka lärarnas roll lämnar utredningen följande förslag på ändringar i skollagen:

- Att syftet med utbildningen inom skolväsendet ska ändras så att det framgår att utbildningen syftar till att förmedla och förankra kunskaper och värden hos barn och elever.
- Att definitionen av undervisning också ändras så att förmedling och förankring av kunskaper och värden framgår samt att det tydliggörs att undervisningen bestäms och leds av lärarna.
- Att utgångspunkten är att så många elever som möjligt ska kunna följa den ordinarie undervisningen som därför ska utformas för att förebygga stödbehov bland annat genom lärarlett arbete som tidigt inriktas på träning av grundläggande färdigheter, koncentration och uthållighet.
- Att elever som har svårigheter att följa den ordinarie undervisningen eller tillgodogöra sig de kunskaper som anges i kurs- och ämnesplanerna ska ges stödundervisning.
- Att vissa elever ska ges särskilt stöd efter en utredning samt att det särskilda stödet ska vara möjligt både för elever som inte redan fått stödundervisning och för elever där stödundervisningen inte har varit tillräcklig. Även i de inledande delarna av läroplanerna tar vi bort och förändrar flera av dagens skrivningar som kan leda till alltför långtgående krav på individualisering och anpassning av undervisningen. Vi ändrar också skrivningar om inflytande för elever och vårdnadshavare för att klargöra lärarnas ansvar för undervisningen.

En förstärkt kunskapsinriktning

För att förstärka skolans kunskapsinriktning som det står i utredningens uppdrag lämnar vi följande förslag på ändringar:

- Att läroplanernas inledande delar och kursplanerna ska betona vikten av att alla elever tidigt lär sig läsa, skriva och räkna samt får grundläggande kunskaper och färdigheter inom olika kunskapsområden.
- Att det ska framgå av de inledande delarna i läroplanerna att skolan ska förmedla kunskaper som är förankrade i de bästa vetenskapliga förklaringarna.

- Att ett nytt mål om att varje elev inser värdet av kunskap ska införas i de inledande delarna av läroplanerna.
- Att det kunskapsbegrepp som används i läroplanernas inledande delar och i kursplanerna ska förenklas så att det blir mer praktiskt användbart och anpassat till skolans verksamhet.
- Att kursplanerna ska lyfta fram grundläggande kunskaper och färdigheter som är specifika för olika ämnen samt att inslagen av analys och resonemang och av skrivningar som leder till individuellt arbete ska minska.
- Att kursplanerna ska precisera vad det är meningen att eleverna ska lära sig och när det är meningen att de ska göra det.

Nya läroplaner för de obligatoriska skolformerna

Utredningen föreslår att var och en av de obligatoriska skolformerna ska ha en samlad läroplan som innehåller inledande delar, timplan samt kursplaner inklusive betygs- och bedömningskriterier.

Regeringen ska besluta om läroplanerna i sin helhet

Vi föreslår också att det ska finnas ett strukturerat stödjande material kopplat till läroplanerna. Inledande delar i en ny läroplan för grundskolan har tagits fram av utredningen. För de inledande delarna i läroplanerna har utredningen tagit fram ett fullständigt förslag för grundskolan. I enlighet med vårt uppdrag utmärks förslaget av en tydlig kunskapsinriktning där grundläggande kunskaper värderas högt. Detta kommer till uttryck i flera av formuleringarna i läroplansförslaget. Det finns problem med dagens inledande delar av läroplanen som vårt förslag syftar att komma till rätta med. Bland annat innehåller den nuvarande texten många upprepningar, den har en bristande balans mellan olika områden och det finns formuleringar som är daterade. Därför har vi i förslaget kortat ner texten betydligt samt renodlat och koncentrerat skrivningarna och gjort dem mer aktuella och lättillgängliga. Ett annat problem är att den nuvarande texten nästan inte säger något om hur undervisningen ska bedrivas, trots att det i dag finns vetenskapligt förankrade underlag som beskriver vad som kännetecknar god undervisning. Utifrån vår problembild finns det skäl att ange hur undervisningen ska bedrivas och vårt förslag innehåller därför riktlinjer för undervisningens genomförande. Baserat på förslaget till inledande delar för grundskolan bör regeringen se till att nödvändiga anpassningar görs för de andra obligatoriska skolformerna utifrån varje skolforms särart. Regeringen bör även se till att den nuvarande delen om fritidshemmet i läroplanerna för grundskolan, specialskolan och sameskolan revideras.

Nya kursplaner ska tas fram enligt vissa principer, riktlinjer och en ny struktur

Även i dagens kursplaner, inklusive betygskriterier, för grundskolan finns problem. Ett är att kursplanerna inte uppfattas som tillräckligt anpassade utifrån barns kognitiva utveckling. Det beror bland annat på att progressionen mellan stadier och årskurser inte är tillräckligt utvecklad samt att orimligt höga krav ställs på eleverna att analysera och resonera på bekostnad av grundläggande kunskaper och färdigheter. Ett annat problem är att det centrala innehållet i kursplanerna inte är tillräckligt konkret och detaljerat samt att det inte hjälper lärarna med prioriteringar. Att innehållet inte anges med en högre precision är även olyckligt utifrån den spridning som finns i elevernas kunskapsresultat. Mot bakgrund av att skillnaderna ökar mellan olika elevgrupper är det extra viktigt att tydligt ange vad det är meningen att alla elever i grundskolan och motsvarande skolformer ska kunna. Ytterligare ett problem är att kursplanerna inte ger tillräcklig ledning för hur undervisningen ska planeras och genomföras. Det är också problematiskt att bedömning av elevernas kunskaper betonas på bekostnad av undervisning och lärande samt att betygskriterierna styr undervisningen i alltför hög grad. Utredningen föreslår inga färdiga kursplaner – det har inte varit praktiskt möjligt inom utredningstiden. Däremot lägger vi fram förslag på principer, riktlinjer och en ny kursplanstruktur. Vi ger också exempel på hur kursplanerna kan se ut. Bland annat föreslår vi att följande principer ska ligga till grund för de nya kursplanerna för grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan:

- Kursplanerna ska kännetecknas av en tydlig kunskapsinriktning. I samtliga ämnen ska vikten av grundläggande kunskaper och färdigheter betonas, och betoningen ska vara starkast i de tidiga årskurserna.
- Varje kursplan ska ange vad som ska behandlas i undervisningen, vad det är meningen att eleverna ska lära sig och när det är meningen att de ska göra det på ett så precist och konkret sätt som möjligt för varje stadium och i förekommande fall årskurs
- Språket i kursplanerna ska vara ämnesspecifikt och termer som är vedertagna, accepterade och vetenskapligt underbyggda ska användas i så hög utsträckning som möjligt.
- Kursplanerna ska ge lärarna stöd för undervisningens genomförande inom varje stadium och i förekommande fall årskurs. När det gäller läsning ska lärarna få stöd för val som främjar läsutveckling på vetenskaplig grund.

- Kursplanerna ska ha en uttrycklig, väl synlig och ämnesförankrad progression mellan varje stadium och i förekommande fall mellan årskurser.
- Kursplanernas nivå ska anpassas till barns kognitiva utveckling och olika elevgruppers kognitiva förutsättningar.
- Varje kursplan ska ge information om hur ämnet och ämnesundervisningen bidrar till de övergripande målen i läroplanens inledande delar.
- Kursplanerna ska betona undervisning och lärande före bedömning och betygssättning. Information ska lyftas över från betygskriterierna till andra delar i kursplanerna så att man kommer ifrån att kriterierna styr undervisningen.

Vid sidan av principerna föreslår vi ett antal riktlinjer som ska styra arbetet med att ta fram de nya kursplanerna. Riktlinjerna handlar bland annat om att ämnesspecifika instruktioner ska utarbetas, att utprövningar av kursplaneutkast ska göras och att arbetet ska följas upp löpande. De är viktiga för att säkerställa att arbetet bedrivs i linje med intentionerna i detta betänkande och de intentioner som regeringen lägger fram i den fortsatta beredningen av förslagen. När det gäller den nya kursplanestrukturen föreslår vi att den ska innehålla fler rubriker än i dag för att fungera bättre för planering, genomförande och uppföljning av undervisningen samt för bedömning och betygssättning. Rubrikerna och en kort förklaring till var och en av dem anges nedan.

- Syfte
 - Syftet ska gälla för ämnet som helhet och formuleras i löpande text. I syftet beskrivs motiven för att ämnet finns i den aktuella skolformen och för att ämneskunskaperna är viktiga. SOU 2025:19 Sammanfattning 25
- Ämnets bidrag till skolans mål
 - Ämnets bidrag till skolans mål ska gälla för ämnet som helhet och formuleras i löpande text. Det ska framgå med vad och på vilket sätt respektive ämne bidrar till skolans mål som anges i läroplanens inledande delar, utan att nytt ämnesinnehåll läggs till. På så sätt knyts de inledande delarna ihop med kursplanen.
- Mål och innehåll

- Målen och innehållet ska gälla för respektive stadium och i förekommande fall årskurs. De skrivs ihop och uttrycks i en punktlista eller i löptext kombinerat med en punktlista. I målen och innehållet beskrivs sådant som undervisningen ska behandla och som det är meningen att eleverna ska behärska efter stadiet eller årskursen. Omfattningen av mål och innehåll ska vara kopplad till ämnets syfte och den tid som ämnesundervisningen har till sitt förfogande enligt timplanen. Målen och innehållet kan grupperas under områdesrubriker, precis som i dag. I lågstadiet ska målen och innehållet preciseras för vissa årskurser i ämnena svenska, svenska som andraspråk och matematik för att förstärka undervisningen i de grundläggande färdigheterna att läsa, skriva och räkna.
- Undervisningsstrategier
 - Undervisningsstrategierna ska gälla för respektive stadium och i förekommande fall årskurs. De ska vara ämnesspecifika och formuleras i löpande text. Strategierna ger vägledning om hur lärarna ska gå till väga i planeringen och genomförandet av undervisningen.
- Betygs- och bedömningskriterier
 - Betygskriterierna ska uttrycka i vilken grad elevens kunskaper motsvarar målen och innehållet. De beskriver enbart stegen i betygsskalan och är desamma i alla ämnen och årskurser där betyg sätts. Sammantagen bedömning ska gälla för hela betygsskalan. Bedömningskriterierna används i de stadier där betyg inte sätts. De är också desamma i alla ämnen och årskurser.

En förändrad syn på stödjande material

Utredningen bedömer att regeringen bör se till att det tas fram nationellt fastställda kommentarer till de nya läroplanerna. Kommentarererna bör finnas till de inledande delarna, timplanerna och varje kursplan. I dessa bör det framgå varför läroplanerna och deras olika delar ser ut som de gör. Vi bedömer också att regeringen bör se till att det tas fram och tillgängliggörs exempel på god undervisning i olika ämnen baserade på beprövad erfarenhet. Syftet med exemplen är att lärare ska kunna utöka och förfinas sin undervisningsrepertoar samt få stöd för att planera, genomföra och följa upp sin

undervisning. Framtagandet av exemplen behöver samordnas av en myndighet i samverkan med bland annat andra berörda myndigheter och forskare från olika relevanta vetenskapliga discipliner. I dagsläget finns en stor mängd stödjande material på Skolverkets webbplats vilket vi ser som problematiskt. Det är svårt att hitta och navigera bland materialen och att få en överblick av vilka stöd som finns. Ibland är kopplingarna till läro- och kursplanerna tydliga, men ibland inte. Flera material är också daterade och deras forskningsförankring verkar vara av varierande kvalitet. Mot denna bakgrund gör vi bedömningen att regeringen bör se till att de stödjande material som Skolverket har tagit fram ses över vad gäller omfattning, aktualitet, relevans, kvalitet, vetenskaplig förankring och tillgänglighet. Syftet bör vara att säkerställa att materialen vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, att minska och samla stödet samt att undersöka vilken typ av stöd som är motiverat. När en ordentlig rensning är genomförd och inaktuella material är avvecklade eller uppdaterade behöver man, förutom att upprätthålla en stringent ordning för de stödjande materialen, koppla dem till läroplanerna inklusive kursplanerna så att materialen är lättillgängliga för de som ska använda dem.

Förslag om vissa närliggande läroplansfrågor

Utredningens uppdrag innehåller ett antal specifika läroplansfrågor om läsning, praktisk-estetiska ämnen, digitalisering samt totalförsvarsfrågor och Nato. Inom dessa lämnar vi bland annat följande förslag och bedömningar

- I läroplanernas inledande delar ska grundläggande färdigheter i att läsa, skriva och räkna förstärkas. Av kursplanen i svenska ska det framgå att läs- och skrivinlärning har en särställning under lågstadiet. Mål och innehåll som berör grundläggande läs- och skrivinlärning ska konstrueras med utgångspunkt i systematisk och explicit undervisning med phonics (strukturerad ljudningsmetod) som grund. Vikten av läsning ska även lyftas fram i andra kursplaner. Obligatoriska nationella kartläggningsmaterial och bedömningsstöd samt nationella prov bör konstrueras om med utgångspunkt i mål och innehåll i den nya kursplanen i svenska. De nya kartläggningsmaterialen och bedömningsstöden bör möjliggöra uppföljningar av elevernas resultat på olika nivåer.
- När nya kursplaner för grundskolans praktisk-estetiska ämnen utarbetas ska praktiska färdigheter betonas. Mål och innehåll i dessa ämnen ska vara ämnesspecifika, precisa och konkreta så att en åldersadekvat balans mellan praktiska färdigheter och teoretiska kunskaper uppnås i de olika stadierna. De delar som handlar om att

reflektera i de praktisk-estetiska ämnena ska tonas ner.

Progressionen mellan stadierna ska vara tydlig och eleverna ska behärska grundläggande färdigheter inom de praktisk-estetiska ämnena innan inslag av mer kognitivt utmanande karaktär introduceras.

- Det ska tydliggöras i de inledande delarna av läroplanerna för de obligatoriska skolformerna att användning av digitala verktyg inte är ett mål i sig. Övergripande skrivningar som relaterar till digital kompetens i de inledande delarna ska ersättas med mer konkreta mål och innehåll i kursplanerna om vad eleverna förväntas lära sig och vad skolan ska behandla i undervisningen. Försiktighet och restriktivitet ska gälla i förhållande till digitala inslag i undervisningen, särskilt i lågstadiet. Innehåll om digitaliseringens påverkan på samhället och innehåll som stärker elevernas utveckling av ett kritiskt förhållningssätt kan finnas med i senare årskurser, liksom användning av vissa ämnesrelevanta digitala verktyg.
- Kunskaper om totalförsvaret och Nato ska skrivas in i kursplanen i samhällskunskap i högstadiet i grundskolan och specialskolan. I framtagandet av nya kursplaner bör det analyseras och övervägas om dessa kunskaper även ska skrivas in i andra kursplaner, företrädesvis i ämnena idrott och hälsa, teknik samt hem- och konsumentkunskap.

Genomförande av de nya läroplanerna

Enligt utredningens förslag ska de nya läroplanerna för grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan träda i kraft den 1 juli 2028. Det är samma datum som för tioårig grundskola. För att huvudmännen och skolorna ska få möjlighet att förbereda sig inför de nya läroplanerna samt för att staten ska kunna erbjuda implementeringsinsatser behöver regeringen fatta beslut om läroplanerna ungefär ett år tidigare. När det gäller implementering, uppföljning och utvärdering gör vi bedömningen att regeringen bör se till att de nya läroplanerna implementeras. Dessutom bör regeringen se till att implementeringen och på längre sikt också de samlade resultaten och effekterna av de nya läroplanerna följs upp och utvärderas. Även om vårt uppdrag har rört de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet har vi haft i uppgift att föreslå vidare hantering av läroplanerna för förskolan, gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning (komvux). Vi bedömer att en ny läroplan för förskolan i delar kan grunda sig på det förslag vi lagt fram för grundskolan. För gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan bör nya läroplaner så

långt det är möjligt grunda sig på förslaget för grundskolan. Avseende komvux kan en ny läroplan i delar grunda sig på grundskolans läroplan. När nya kurs- och ämnesplaner utarbetas nästa gång inom gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och komvux bör regeringen använda de principer och riktlinjer samt den struktur som vi föreslår för kursplanerna för de obligatoriska skolformerna som en av utgångspunkterna. Vi gör också bedömningen att regeringen bör utreda hur ämnesplaner i yrkesämnen kan tas fram tillsammans med arbetslivet och hur man säkerställer att dessa kan ändras successivt. Därtill bedömer vi att två ytterligare utredningar bör tillsättas: en om ett nytt samlat uppföljnings- och utvärderingssystem för skolväsendet samt en om att tillgängliggöra ett förstärkt stöd för lärare om undervisning på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Grundskoleförvaltningens synpunkter

Vad gäller lagändringarna i remissen innebär de bland annat ett tydligare fokus på att fler elever ska kunna följa den ordinarie undervisningen och bland annat föreslås att stödåtgärden extra anpassningar tas bort och ersätts med stödundervisning. Det föreslås även att kursplanerna ska innehålla specificerad information om vad eleverna ska lära sig och när de ska göra det. Kursplanerna ska präglas av tydlig kunskapsinriktning och vikten av att grundläggande kunskaper och lärande ska betonas före bedömning och betygssättning. En stor del av lagändringarna är en genomgående ändring av formuleringen ”uppfylla betygskriterier” till ”tillgodogöra sig de kunskaper som anges i ämnens mål och innehåll till en nivå som motsvarar betygskriterierna godtagbara kunskaper” vilket följer av ”Ett likvärdigt betygssystem (SOU 2025:18)”. I huvudsak har grundskoleförvaltningen inga synpunkter på lagändringarna i sig.

Nedan följer grundskoleförvaltningen synpunkter och resonemang kring remissens olika delar.

Utvärderingar av läroplanerna

Grundskoleförvaltningen anser att det generellt saknas aktuella, relevanta och systematiska utvärderingar på nationell nivå gällande införande och genomförande av arbetet med läroplanen för grundskolan 2022 och läroplanen för den anpassade grundskolan 2022. Detta är problematiskt utifrån att det nu är tänkt att nya läroplaner planeras att införas och hade medfört att det varit lättare att göra ställningstagande kopplat till de olika förslagen.

Läroplanens struktur

När det gäller hur de olika delarna i de nu gällande läroplanerna hänger ihop, instämmer grundskoleförvaltningen med att det finns en vinst i att detta ändras så att det finns en tydligare koppling mellan läroplanernas inledande delar och kursplanerna. Utredningens

bedömning om att de inledande delarna har många upprepningar och behöver ses över för att skapa balans inom olika områden, är något som grundskoleförvaltningen instämmer med. Grundskoleförvaltningen har en förståelse för att en översyn görs av hela läroplanen om de tänkta förslagen ska genomföras, i stället för att enskilda delar läggs till, ändras eller tas bort. Detta bedöms vara grundläggande för att den förändrade kunskapsinriktningen ska kunna prägla hela läroplanen.

Anpassad grundskola

Grundskoleförvaltningen anser att det är av stor vikt att hänsyn tas till de behov som finns i den anpassade grundskolan och att det finns en utmaning att föra över alla delar som gäller grundskolan till den anpassade grundskolan. Inte minst gäller den skillnad som finns i ämnens utformning i grundskola respektive anpassad grundskola och den skillnad som finns när det gäller behov av olika form av stöd i de olika skolformerna.

Om kunskaper

När det gäller att välja ut vilka kunskaper som är tillförlitliga och mer beständiga i olika ämnen anser grundskoleförvaltningen att detta kan innebära en risk. Det finns en fara i att likställa "vetenskaplig grund" med en specifik kunskapssyn. Det är en förenkling, och om skolan ska vila på vetenskaplig grund behöver de som verkar där vara medvetna om att det finns flera sätt att se på kunskap och reflektera kring detta för att förstå vilka följder det får för didaktiska val. Teori och praktik ska mötas, men både teori och praktik måste diskuteras och reflekteras kring. I utredningen föreslås det att mindre tid ska ägnas åt lokala teoretiska diskussioner (4.1.3) och att det inte är skolans sak att diskutera kunskapssynen, utan att detta ska lämnas åt akademien. Grundskoleförvaltningen anser att lärare som är en akademiskt utbildad profession, klarar av kvalificerade kunskapsdiskussioner om de får förutsättningar för det.

Form av undervisning

När det gäller skrivningarna om hur undervisningen ska genomföras med fokus på mer undervisning i grupp och/eller i klass och mindre individuellt elevarbete, är det viktigt att poängtera att lärare idag har ett professionellt friutrymme inom ramen för sitt uppdrag, för att göra en bedömning av vilken typ av undervisning som passar bäst för eleverna.

Undervisningsstrategier

Grundskoleförvaltningen ställer sig generellt frågande till om undervisningsstrategier ska vara en del av läroplanen. Utifrån att det inte finns fastställda förslag till kursplanernas utformning bedömer grundskoleförvaltningen att det är mycket svårt att ha relevanta synpunkter på undervisningsstrategiernas tänkta utformning. Utifrån dess

nuvarande form bedöms de vara mer passande i ett stödmaterial som kan vara rådgivande för undervisningens genomförande, där lärare kan välja att använda sig av de undervisningsstrategier som bedöms vara relevanta utifrån sin bedömning. Ett införande av undervisningsstrategier bedöms kunna medföra att utredningens intention om lärarnas professionella frihet blir begränsad. Lärarna bör rimligen kunna välja vilken typ av undervisningsstrategi de bedömer fungerar bäst för den egna undervisningen och elevernas lärande och det kan finnas en risk att lärarnas självständighet begränsas om de måste förhålla sig till exempelvis bestämda undervisningsstrategier. Det finns också en risk med att skriva in undervisningsstrategierna i läroplanen utifrån att om det visar sig att dessa inte är lämpliga utifrån ny vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet kommer det att innebära att kursplanerna behöver revideras, vilket bedöms vara svårare att göra än i jämförelse med en revidering av ett kommentarmaterial. I förslaget föreslås att Skolverket ska ta fram stödmaterial och kommentarmaterial som är knutet till läroplanerna. Grundskoleförvaltningen anser att det är bättre att förslag på undervisningsstrategier i stället ingår som en del av detta stöd- och kommentarmaterial i stället för att vara en del av läroplanen.

Det är viktigt att hänsyn tas till det stödmaterial som Skolverket har tagit fram eller håller på att ta fram och hur det är tänkt att användas på skolorna. Exempel på detta är bland annat ”Rekommendation om val och användning av lärverktyg i undervisningen”¹. Utifrån det som beslutats att tas fram inom dessa rekommendationer, anser grundskoleförvaltningen att det är av vikt att det kopplas samman med utredningens delar om digitalisering och hur digitala läromedel är tänkta att användas i undervisningen.

Vidare ställer sig grundskoleförvaltningen också frågande till vilken typ av juridiskt dokument som den föreslagna läroplanen är tänkt att vara, utifrån de föreslagna rubriksättningarna och de principer och riktlinjer som är tänkta att vara en del av läroplanen.

Läs- och skrivutveckling

Grundskoleförvaltningen anser att det är viktigt att eleverna behöver ges rika möjligheter att läsa, skriva och samtala så att elevernas språk, lärande och identitetsutveckling gynnas. Det behövs därför ett förtydligande gällande hur vikten av läsning ska lyftas fram i kursplanerna. Det hade varit bra med en definition av vad läsning innebär, vilken sorts läsning som avses och vilken typ av texter som till exempel ämnestexter, skönlitteratur och digitala texter som avses. Det finns ett behov av ett förtydligande av begreppet ”literacy” vilket endast nämns i den engelska

¹ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/rekommendationer-om-val-och-anvandning-av-larverktyg-i-undervisningen>

sammanfattningen. Grundskoleförvaltningen anser att det behövs ett förtydligande kring i vilka ämnen som läsning och läsförmåga ska lyftas fram. Det behövs också en bredare beskrivning av ”literacy” i läroplanerna, då begreppet har både en snäv innebörd, färdigheter kopplade till läs- och skrivförmåga, och en bredare beskrivning av olika gemenskapers tankar, regler och sätt att kommunicera. Begreppet behöver användas i kursplanerna för att ringa in båda betydelserna och rikta blicken mot att läsning är mer än att läsa en verbal text på ett papper.

Lärarens roll

Att skriva fram undervisningens och lärarens roll är bra, men lärarens roll är inte bara attoreflekterat utföra det någon annan bestämt. De didaktiska val som läraren gör för undervisningen kan endast vara medvetna om de väger in teori och elevers bakgrunder. En annan farhåga rör sig kring vem som ska välja ut kunskaperna som det ska undervisas kring. Undervisningen behöver vara relevant och engagerande för eleverna, och därför kunna ta sin utgångspunkt i deras bakgrunder och tidigare erfarenheter.

Värdegrundsarbetet

När det gäller skrivelsen om att den gemensamma värdegrunden som skolan ska förmedla och gestalta till eleverna ska kvarstå, ställer sig grundskoleförvaltningen positiv till detta. Grundskoleförvaltningen instämmer med utredningens bedömning om att problematisera begrepp, samt förhålla sig till och ta ställning i fråga om normer och värderingar, kräver grundläggande kunskaper med visst djup och bredd. Detsamma gäller utredningens argument för att eleverna behöver en mängd grundläggande kunskaper för att bli förberedda på bästa sätt och för att göra aktiva livsval vilket kräver kunskaper om alternativ och konsekvenser.

Timplan i läroplanen

Införande av timplan som en del i läroplanerna anser grundskoleförvaltningen vara positivt.

Regeringen beslutar om kursplaner

När det gäller förslaget om att regeringen bör besluta om betygskriterierna i grundskolan anser grundskoleförvaltningen att det är viktigt att det är synkroniserat utifrån hur det hanteras på gymnasiet och att det framgent struktureras på liknande sätt. Utifrån diskussion med gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen bör det vara Skolverket som hanterar detta, då det finns väldigt många kursplaner på gymnasiet.

Balans i de praktisk-estetiska ämnena

Gällande balansen mellan teori och praktik i de praktiskt-estetiska ämnena anser grundskoleförvaltningen att det är positivt att detta ses över.

Fritidshem

Grundskoleförvaltningen anser att om det ska införas en ny läroplan bör även de delar som rör fritidshemmet ses över.

Kränkande behandling

När det gäller flytt av paragrafen som handlar om att var och en som verkar inom utbildningen aktivt ska motverka alla former av kränkande behandling hänvisar grundskoleförvaltningen till det ställningstagande som gjorts i remissen ”Tid för undervisningsuppdraget - åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet (SOU 2025:26)”. Grundskoleförvaltningens besvarande gällande denna punkt formulerades enligt nedan:

”Grundskoleförvaltningen ställer sig positiv till att ansvar för att aktivt motverka kränkande behandling inom utbildningen enligt 1 kap. 5 § skollagen flyttas till en ny bestämmelse i 6 kap. skollagen. Detta utifrån att förslaget syftar att samordna med övriga delar i regelverket i 6 kap i skollagen.”

Begreppet funktionsnedsättning i skollagen

Den föreslagna ändringen i lagtexten i 3 kap. 2 § skollagen där hänvisning till funktionsnedsättning i andra styckets inledning tas bort ser grundskoleförvaltningen i huvudsak positivt på då det är viktigt att betona att det inte ska krävas en diagnosierad funktionsnedsättning för att en elev ska ha rätt till stöd. Av stycke två följer att skolan fortfarande har en skyldighet ge en elev med funktionsnedsättning stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Utredningen betonar att avsikten inte är att minska stödet till elever med funktionsnedsättning och även grundskoleförvaltningen vill understryka att det är viktigt att tillse att så inte blir fallet och att vara observant på att elever med funktionsnedsättning fortsatt är synbara som en målgrupp där det är viktigt att se till att utbildningen tillgängliggörs.

Stödundervisning

Grundskoleförvaltningen ser positivt på utredningens intention att elever ska få det stöd de behöver för att lära sig de centrala bitarna i varje ämne i sin takt. Vad gäller utredningens förslag om att ersätta extra anpassningar med stödundervisning finns det från grundskoleförvaltningens sida en hel del frågetecken kring hur den föreslagna åtgärden stödundervisning ska fungera i praktiken och förhålla sig till särskilt stöd, som

föreslås fortsatt finnas. Utredningen anger att skillnaden mellan extra anpassningar och stödundervisning är att de extra anpassningarna ska ges inom ramen för den ordinarie undervisningen medan stödundervisningen bör ges som ett komplement till den ordinarie undervisningen, parallellt med eller utöver den. Utredningen konstaterar att gränsen mellan extra anpassningar och särskilt stöd är oklar. Det finns emellertid skäl att ifrågasätta om inte gränsen mellan särskilt stöd och stödundervisning blir ännu mer oklar genom den föreslagna ändringen. Bland annat nämner utredningen att rektor ska vara involverad i utformningen av stödundervisning och att stödundervisningen ska kunna äga rum utöver ordinarie undervisning och i mindre undervisningsgrupper. I detta fall förefaller stödundervisning i förlängningen bli särskilt stöd med skillnaden att det inte krävs åtgärdsprogram. Som utredningen påpekar är emellertid en annan utredning tillsatt "Utredningen om en förbättrad elevhälsa", med vilken aktuell utredning samverkat, för att se över stödverksamheten i skolan. Grundskoleförvaltningen anser att det är viktigt att detta undersöks mer ingående hur detta ska fungera i praktiken.

Barnkonsekvensanalys

Grundskoleförvaltningen anser att det är av mycket stor vikt att en barnkonsekvensanalys genomförs inför eventuell implementering av en ny läroplan. Det finns en risk i att inte specifikt ta barnkonventionen i beaktande, utifrån det som gäller enligt svensk lagstiftning.

Ikraftträdande av nya läroplaner

Nya läroplaner för grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan ska enligt utredningen träda i kraft den 1 juli 2028. Ändringarna i skollagen ska träda i kraft den 1 januari 2027 och ska tillämpas första gången på utbildning som bedrivs efter den 30 juni 2028.

Grundskoleförvaltningen bedömer att de många förslagen som är riktade till grundskolorna idag kommer innebära stora utmaningar för huvudmän och skolor. Förslagen kommer ha en stor påverkan på skolornas verksamheter och medföra betydande pedagogiska och organisatoriska konsekvenser. När det gäller samordning med införande av de andra aktuella reformerna, bedömer grundskoleförvaltningen att det finns behov av ändringar i läroplanernas delar när det gäller de områden som handlar om betyg och bedömning. Detta för att förslagen i "Ett likvärdigt betygssystem (SOU 2025:18)" ska kunna genomföras, vilket Malmö stads grundskolenämnd ställt sig positiv till.

Konsekvenser

Om förslagen beslutas genomföras, är det av stor vikt att hänsyn tas även till andra reformförslag och att ytterligare konsekvensanalyser genomförs. Grundskoleförvaltningen instämmer med utredningens bedömning att det kan till exempel finnas skillnader kopplat till förslagets omfattning, avgränsning i relation till andra områden, och vilka skolformer och stadier som berörs.

Huvudmännen och rektorerna kommer att behöva avsätta resurser i form av tid och personal för implementeringsarbetet. Det kommer med stor sannolikhet även handla om att nedprioritera annat utvecklingsarbete och öka kollegial samverkan för att genomföra en lyckad implementering. I implementeringen behöver det också identifieras vad i undervisningen och utbildningen som ska förändras, läggas till eller tas bort samt se till att detta avspeglas i det faktiska arbetet.

Grundskoleförvaltningen delar utredningens bedömning om att den nya läroplanens utformning även kommer medföra en ökad statlig styrning av skolan. Utifrån detta bör de kommunala huvudmännen kompenseras för eventuella merkostnader i enlighet med proportionalitetsprincipen.

Ansvariga

Peter Lindberg Förvaltningschef